

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. 'सूर-पारंब्याचा खेळ अलीकडे कुठे दिसला नाही' या वाक्याचा प्रकार व काळ ओळखा.
खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडा.

प्रकार काळ

- (1) नकारार्थी - भूतकाळ
(2) नकारार्थी - भविष्यकाळ
(3) नकारार्थी - वर्तमानकाळ
(4) यापैकी एकही नाही

2. विरामचिन्हांचा अचूक वापर केलेले पुढीलपैकी वाक्य ओळखा व अचूक पर्याय निवडा.

- (1) वडील म्हणाले, रामायण कुणी लिहिले ? आहे का तुला ठाऊक !
(2) वडील म्हणाले, "रामायण कुणी लिहिले, आहे का तुला ठाऊक ?"
(3) वडील म्हणाले, रामायण कुणी लिहिले ? आहे का तुला ठाऊक ?
(4) वडील म्हणाले, "रामायण कुणी लिहिले - आहे का तुला ठाऊक !"

3. 'धनुर्धारी रामाने बलाढ्य रावणाला बाण मारून ठार केले' या वाक्यातील उद्देश्य कोणते ?

- (1) रामाने (2) रावणाला (3) धनुर्धारी (4) बाण मारून

4. खालीलपैकी कोणता शब्द तिन्ही लिंगात सोयीस्करपणे वापरला जातो ?

- (1) बाग (2) मुंगूस (3) पोर (4) वेळ

5. 'ते तत्व साधं आहे त्याचा अर्थ समजला पाहिजे. ते दुधारी तलवारीसारखं आहे. ते कापत जातं.' या वाक्याचे (केवल + मिश्र वाक्य) असे संकलित केलेले अचूक वाक्य कोणते ?

- (1) हे तत्व साधं आहे, पण त्याचा अर्थ समजला तर ते दुधारी तलवारीसारखं कापत जातं.
(2) ते तत्व साधं असून, अर्थ समजल्यास दुधारी तलवारीसारखं कापतं.
(3) साधं तत्व आहे ते, अर्थ समजल्यास दुधारी तलवारीसारखं कापत जातं.
(4) यापैकी एकही नाही

6. 'हा, ही, हे' - ही सर्वनामे कोणत्या प्रकारची आहेत ?

- (1) संबंधी सर्वनामे (2) प्रश्नार्थक सर्वनामे
(3) दर्शक सर्वनामे (4) आत्मवाचक सर्वनामे

7. 'व्यंग्यार्थ' वाक्य कोणते ते पर्यायी उत्तरातून अचूक शोधा.

- (1) आम्ही फक्त बाजरी च खातो.
- (2) देविकाबाई सुनेला म्हणाल्या, 'सूर्य अस्ताला गेला'.
- (3) घराच्या भिंतीवरून सरपटणारा एक प्राणी म्हणजे पाल.
- (4) त्याच्या घरावरून गेले, की मंदिर येते.

8. 'मला जिना चढवतो' या वाक्यातील प्रयोग कोणता ?

(1) कर्तरी प्रयोग	(2) कर्मकर्तरी प्रयोग
(3) शक्य कर्मणी	(4) समापन कर्मणी

9. 'योग्य व भांडे' हे दोन्ही अर्थ व्यक्त होणारा शब्द कोणता ?

(1) कर	(2) द्विज	(3) पात्र	(4) सुधा

10. पुढील पर्यायांपैकी व्यंजनसंधीचे उदाहरण कोणते ? तो अचूक पर्याय निवडा.

- (1) हस्तिन् + दन्त = हस्तिदन्त
- (2) भव + औषधी = भवौषधि
- (3) निः + कारण = निष्कारण
- (4) यापैकी एकही नाही

11. 'मुले घरी जाताल.' हे वाक्य खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचे आहे ?

(1) स्वार्थी	(2) आज्ञार्थी	(3) विध्यर्थी	(4) संकेतार्थी

12. 'राम वनात जातो.' या वाक्यात एकूण किती मूलध्वनी आहेत ?

(1) सात	(2) अकरा	(3) तीन	(4) चौदा

13. वाक्यातील कर्ता-कर्म-क्रियापद यांच्या परस्परसंबंधाला _____ असे म्हणतात.

(1) समास	(2) विभक्ती	(3) प्रयोग	(4) वाक्य

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

14. 'ओ' हा स्वर कोणत्या प्रकारचा आहे ?

- (1) संयुक्त (2) ऋस्व (3) दीर्घ (4) स्वरादी

15. 'रमाकांत' हा सामासिक शब्द समासाच्या कोणत्या प्रकारातील आहे ?

- (1) द्विगु समास (2) तत्पुरुष समास
(3) द्वंद्व समास (4) बहुव्रीही समास

16. 'अ' व 'ब' गटातील पर्यायी उत्तरांतून योग्य जोड्या असणारे पर्यायी उत्तर कोणते ?

'अ'	'ब'
A. पहिले पद प्रमुख	I. द्वंद्व समास
B. दुसरे पद प्रमुख	II. बहुव्रीही समास
C. तिसरेच अन्य पद प्रमुख	III. अव्ययीभाव समास
D. दोन्ही पदे प्रमुख	IV. तत्पुरुष समास

	A	B	C	D
(1)	I	II	III	IV
(2)	II	I	III	IV
(3)	III	IV	I	II
(4)	III	IV	II	I

17. खालील वाक्यातील 'विधेय पूरक' कोणते ?

'श्रीकृष्णाने सांदीपनींना गुरुदक्षिणा दिली.'

- (1) श्रीकृष्णाने (2) सांदीपनींना (3) गुरुदक्षिणा (4) दिली

18. खालील जोडशब्दातील पर्यायी उत्तरांतील कोणते पोटशब्दाचे उत्तर बरोबर आहे ?

'वाक्ताडन'

- (1) वाक् + ताडन (2) वाङ् + ताडन (3) वाग् + ताडन (4) वाञ् + ताडन

19. खालील शब्दातील वर्णरचना पर्यायी उत्तरातून योग्य अशी कोणती आहे ?

‘अमृतध्वनी’

- (1) अ + म + ऋ + त + ध् + व + न् + ई
- (2) अ + म् + ऋ + त् + अ + ध् + व् + अ + न् + ई
- (3) आ + म् + ऋ + त् + अ + ध + व् + न् + ई
- (4) अ + म् + ऋ + त् + अ + ध + व + न् + ई

20. साखर देताना सुभाष हसला. या वाक्यातील ‘देताना’ हा शब्द _____ आहे.

- (1) विशेषण
- (2) क्रिया-विशेषण अव्यय
- (3) शब्दयोगी अव्यय
- (4) क्रियापद

21. एका संख्याविशेषणाच्या पोट प्रकाराची उदाहरणे खालील पर्यायी उत्तरांतील एका पर्यायी उत्तरात चुकीची सांगितलेली आहेत, ते चुकीचे पर्यायी उत्तर कोणते ?

- (1) अनिश्चित संख्याविशेषण – काही, इतर
- (2) गणनावाचक संख्याविशेषण – एक, दोन
- (3) आवृत्तिवाचक संख्याविशेषण – चौपट, दसपट
- (4) पृथक्त्ववाचक संख्याविशेषण – चौथा, पाचवा

22. खालील पर्यायी उत्तरांतून ‘अवधिवाचक, कालवाचक क्रियाविशेषणाचे’ वाक्य कोणते आहे, ते अचूक ओळखा.

- (1) तो एकाएकी पटकन निघून गेला.
- (2) नेहमी गजानन वेळेवर येतो.
- (3) दिवसेंदिवस महागाई वाढत गेली.
- (4) क्षणोक्षणी एकावे तेव्हा त्याचे हेच सांगणे असे.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

23. 'पुढे वाक्य आणि त्याचा प्रकार दिला आहे.' खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडा.

- (1) आम्ही जातो आमुच्या गावा – केवलवाक्य
- (2) जे चकाकते, ते सोने नसते – संयुक्तवाक्य
- (3) मी रोज सकाळी पहाटे उठतो व तासभर व्यायाम करतो – मिश्रवाक्य
- (4) यापैकी एकही बरोबर नाही

24. व्याकरण दृष्ट्या योग्य असलेल्या शब्दाचा पर्याय निवडा.

- (1) घनशाम
- (2) घन:शाम
- (3) घनश्याम
- (4) घन:श्याम

25. 'मला राजाश्रय मिळाला होता, पण राजकृपामात्र माझ्या वाटयाला आली नव्हती' या वाक्यातील उद्देश्य आणि उद्देश्यविस्तार अचूक ओळखा.

- (1) उद्देश्य – मिळाला होता – उद्देश्यविस्तार – माझ्या वाटयाला
- (2) उद्देश्य – मला, पण – उद्देश्यविस्तार – वाटयाला आली
- (3) उद्देश्य – राजाश्रय/मिळाला – उद्देश्यविस्तार – राजकृपा वाटयाला आली
- (4) उद्देश्य – राजाश्रय, राजकृपा – उद्देश्यविस्तार – नाही

26. "एकदा बागेत खेळताना आमचा कुत्रा काळूराम हौदात पडला" या केवलवाक्याचे वाक्यपृथक्करण केल्यास विधेयविस्तार कोणते शब्द असतील. अचूक पर्याय निवडा.

- (1) एकदा, काळूराम, कुत्रा
- (2) बागेत, खेळताना, हौदात, एकदा
- (3) आमचा, कुत्रा, काळूराम
- (4) यापैकी एकही नाही

27. मूळ धातूच्या क्रियेचा कर्ता, ती क्रिया स्वतः करित नसून दुसऱ्याकडून करवून घेतो अशा अर्थाच्या क्रियापदाला _____ म्हणतात.

- (1) शक्य क्रियापदे
- (2) प्रयोजक क्रियापदे
- (3) अनियमित क्रियापदे
- (4) भावकर्तृक क्रियापदे

28. पर्यायी उत्तरांतील गटाबाहेरचा शब्द कोणता ?

- (1) भाकरी (2) खलबत्ता (3) डबा (4) विळी

29. 'अ' व 'ब' गटात विसंगत जोड्या असून त्यातील एक जोडी विसंगत असूनही गटाबाहेरची आहे, ती कोणती ?

'अ'

'ब'

A. भरभराट

I. अवनती

B. सुकाळ

II. चर्चा

C. अभ्युदय

III. हलाखी

D. चर्चा

IV. दुर्भिक्ष

(1) A – III

(2) B – IV

(3) C – I

(4) D – II

30. अभ्यस्त शब्दाबद्दल काही विचार –

विधाने

अ. साधित शब्दाचा एक प्रकार अभ्यस्त शब्द आहे.

ब. एकाच शब्दाचे किंवा अक्षरांचे द्वित्व होऊन जो शब्द बनतो त्यास अभ्यस्त शब्द म्हणतात.

क. बारीक सारीक, गोडधोड हे शब्द पूर्णाभ्यस्त शब्द प्रकारचे आहेत.

(1) फक्त अ बरोबर

(2) फक्त क बरोबर

(3) अ, ब, क बरोबर

(4) फक्त अ, ब बरोबर

31. 'घागरण्डचा सुभेदार' या वाक्यप्रचाराचा अर्थ पुढीलपैकी कोणता ?

(1) अकलेचा खंदक

(2) ठणठणपाळ

(3) चतुर्भुज होणे

(4) पाणक्या

32. 'अंक' या शब्दासाठी समानार्थी शब्द कोणते ?

अ. आकडा

ब. मान

क. मांडी

ड. विशेषांक

(1) अ

(2) अ आणि ड

(3) अ आणि क

(4) अ आणि ब

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

33. 'कर्तव्याकडे पाठ फिरविणारा' - याला म्हणतात ?

- (1) पळपुटा (2) बेजबाबदार (3) कर्तव्यपराङ्मुख (4) कृतज्ञ

34. खालील वाक्यातील अधोरेखित शब्दांचे पर्यायी उत्तरांतील योग्य उत्तर शोधा.

'त्याचा धाकटा मेहुणा लोकसभेच्या निवडणुकीत विजयी झाला.'

- (1) विधेय विस्तार (2) विधेय (3) उद्देश्य (4) उद्देश्य विस्तार

35. 'या मालेंतील व्याख्याने मराठीत व्हावयाची असता, तिचा आरंभ मला इंग्रजीत करावा लागत आहे, ही दिलगिरीची गोष्ट आहे.'

वरील वाक्यात कर्म व पूरक कोणते आहेत ?

अचूक पर्याय निवडा.

- (1) कर्म - मालेंतील, करावा, पूरक - इंग्रजीत
 (2) कर्म - व्याख्याने, पूरक - इंग्रजीत
 (3) कर्म - तिचा आरंभ, पूरक - दिलगिरीची गोष्ट
 (4) कर्म - मालेंतील व्याख्याने, पूरक - इंग्रजीत करावा

36. 'अ' आणि 'ब' गटातील जोड्या विसंगत आहेत. मात्र पर्यायी उत्तरांत चारही जोड्या योग्य व सुसंगत असणारे एक उत्तर योग्य आहे, ते कोणते ?

'अ'

'ब'

A. शेवटी उभादंड असणारी व्यंजने	I. ग् ण्
B. अर्धादंड असणारी पण अर्धी होऊ न शकणारी व्यंजने	II. ख् घ्
C. शेवटी स्वतंत्र उभादंड असणारी व्यंजने	III. क् फ्
D. मध्ये उभादंड असणारी व्यंजने	IV. ट् र्

A B C D

- (1) I II IV III
 (2) II IV I III
 (3) I II III IV
 (4) IV I II III

37. खालीलपैकी कोणत्या प्रश्नार्थक वाक्याचे विधानार्थी वाक्यात रूपांतर अचूक केले आहे ?

अ. आम्ही तुमचे उपकार कसे विसरू ?

आम्ही तुमचे उपकार मुळी विसरणार नाही.

ब. आपण त्यांच्याकडे का जायचे ?

आपण त्यांच्याकडे जाऊच नये.

क. जमी सर्वसुखी असा कोण आहे ?

जगात सर्वसुखी कोणतरी आहे.

ड. मुलांच्या अभ्यासाची काळजी नको का ?

मुलांच्या अभ्यासाची जरूर काळजी घ्यायला हवी.

अचूक उत्तरे सांगा.

(1) अ आणि ड (2) ब आणि क (3) अ आणि ब (4) ब आणि ड

38. 'वारा' या शब्दाचा खालीलपैकी कोणता शब्द समानार्थी नाही ?

(1) अनिल (2) सलिल (3) समीर (4) समीरण

39. 'मला ताप आल्यामुळे मी शाळेस जाणार नाही.' या वाक्याचे मिश्र वाक्यातील रूपांतर पुढीलपैकी कोणते ?

- (1) मला ताप आला आहे म्हणून मी शाळेस जाणार नाही.
 (2) मला ताप आला आहे त्यामुळे मी शाळेस जाणार नाही.
 (3) मी शाळेस जाणार नाही, कारण मला ताप आला आहे.
 (4) जेव्हा मला ताप येतो तेव्हा मी शाळेत जात नाही.

40. 'तत्पुरुष समास' हा पुढील काही कारणांनी ओळखला जातो.

विधाने

अ. पहिले पद महत्त्वाचे असते.

ब. या समासात पूर्वपदाच्या विभक्ती प्रत्ययाचा लोप होत नाही त्या समासास अलुक तत्पुरुष समास म्हणतात.

क. या समासातील पहिले पद नकारार्थी असते तेव्हा त्यास द्विगू समास म्हणतात.

- (1) फक्त अ बरोबर (2) फक्त अ, क बरोबर
 (3) फक्त ब बरोबर (4) फक्त ब, क बरोबर

41. 'मी नाग पाहिला.' या वाक्यातील 'नाग' शब्दाचे दोन वेगवेगळे अर्थ कोणते ?

- (1) सर्प व हत्ती (2) सर्प व वाघ (3) सर्प व तुरंग (4) भुजंग व विहंग

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

42. 'मला गेह नाही.' या वाक्यातील 'गेह' या शब्दाचा अर्थ सांगा.

- (1) धन (2) धर्म (3) गृह (4) हर्ष

43. 'जयचंदी घोडचूक' या म्हणीचा अर्थ काय असेल ? पुढील पर्यायांतून अचूक पर्याय निवडा.

- (1) देशद्रोह, फितुरी (2) दुरुस्त न होणारी फार मोठी चूक
(3) फार चुकीची गोष्ट करणे (4) जयचंदाच्या घोड्याचा चुकीचा मार्ग

44. 'पाणी पडणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ खालील पर्यायांतून अचूक निवडा.

- (1) उत्साहभंग होणे (2) माघार घेणे (3) नाश होणे (4) निष्कळ श्रम

45. 'एखाद्या क्षुल्लक गोष्टीकडे वेळीच लक्ष न दिल्यास ती पुढे डोईजड होते.' – या अर्थाची कोणती 'म्हण' आहे ? खालील पर्यायांतून अचूक पर्याय निवडा.

- (1) थेंबे थेंबे तळे साचे (2) खायला फार अन् धरणीला भार
(3) तण – न खाई धन (4) एका लबाडीच्या योगे, बहु येती तिच्या मागे

46. 'तंबाखू' हा शब्द कोणत्या भाषेतील आहे ?

- (1) फारशी (2) पोर्तुगीज (3) अरबी (4) हिंदी

47. खालीलपैकी 'कमळ' या शब्दाचे तीन पर्याय बरोबर असून एक पर्याय चूक आहे, तो कोणता ?

- (1) कुमुद (2) पंकज (3) कुसुम (4) नलिनी

48. खालीलपैकी तीन शब्द समानार्थी असून एक शब्द त्यांचा समानार्थी नाही, तो कोणता ? ते लिहा.

- (1) हय (2) वारू (3) गज (4) तुरंग

49. पर्यायी उत्तरातील 'मराठी उपसर्ग' असलेला शब्द कोणता ?

- (1) कमजोर (2) फटकळ (3) गैरसोय (4) सरकार

50. 'पंतप्रधानांनी राष्ट्रीय ऐक्याचे महत्त्व सांगितले.' या केवळवाक्याचे मिश्रवाक्यात कसे रूपांतर होईल ? पुढील पर्यायांपैकी अचूक पर्याय निवडा.

- (1) राष्ट्रीय ऐक्याचे महत्त्व पंतप्रधानांनी सांगितले.
(2) पंतप्रधानांनी सांगितले की, राष्ट्रीय ऐक्य महत्त्वाचे आहे.
(3) राष्ट्रीय ऐक्य महत्त्वाचे आहे असे पंतप्रधान म्हणाले.
(4) पंतप्रधान म्हणाले, राष्ट्रीय ऐक्य महत्त्वाचे आहे.

51. शुद्ध लेखनाच्या नियमानुसार पर्यायी उत्तरांतील व्याकरणदृष्ट्या योग्य शब्द कोणता ?

- (1) औद्योगीकरण (2) औद्योगिकरण (3) उद्योगीकरण (4) उद्योगिकरण

52. विधाने – वाक्यांचे त्यांच्या अर्थानुरोधाने विविध प्रकार होतात, ते पुढीलप्रमाणे –

अ. वाक्यातील होकारार्थी विधानाला 'अकरणरूपी वाक्य' म्हणतात.

ब. 'माझे वडील परगांवी गेले नाहीत' हे उदाहरण 'करणरूपी वाक्य प्रकाराचे' आहे.

क. 'तू मुंबईस केव्हा जाणार आहेस ?' हे विधानार्थी वाक्य आहे.

वरील विधानातील पर्यायी उत्तरांतून योग्य उत्तर लिहा.

- (1) फक्त अ बरोबर (2) फक्त क चूक
(3) फक्त ब, क बरोबर (4) वरील तीनही उत्तरे चुकीची आहेत

53. 'भूक लागल्यामुळे राजू इतरांच्या आधी जेवला' या केवळवाक्याचे मिश्रवाक्यात पुढीलप्रमाणे रूपांतर होईल. अचूक पर्याय निवडा.

- (1) भूक लागली म्हणून राजू इतरांच्या आधी जेवला.
(2) राजू इतरांच्या आधी जेवला कारण त्याला भूक लागली.
(3) इतरांच्या आधी राजू जेवला, त्याला भूक लागली होती.
(4) राजूला भूक लागली म्हणून राजूने इतरांच्या आधी जेवण केले.

54. पर्यायी उत्तरांतील – वाक्यातील कृदंत असलेले वाक्य ओळखा.

- (1) तो हळूहळू चालतो. (2) तो बसत बसत म्हणाला.
(3) त्याच्या मागो माग गेला. (4) छी छी:, किती घाणेरडा हा शर्ट !

55. खालील विसंगत जोड्यातील सुसंगत असलेले, चारही जोड्या योग्य असलेले पर्यायी उत्तर कोणते ?

'अ' (विभक्ती)

'ब' (प्रमुख कारकार्थ)

A. तृतीया	I. संप्रदान
B. चतुर्थी	II. अधिकरण
C. पंचमी	III. करण
D. सप्तमी	IV. अपादान

A	B	C	D
(1) III	II	I	IV
(2) III	IV	II	I
(3) III	I	II	IV
(4) III	I	IV	II

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

खालील उताऱ्यावरील प्रश्न क्र. 56 ते 60 या प्रश्नांची पर्यायी उत्तरांतील योग्य उत्तरे लिहा.

लोक मला मोठे म्हणतात किंवा लोकमताच्या आरशात मी जेव्हा मोठेपणाचे प्रतिबिंब पाहतो त्यावेळी मी अधिकच अंतर्मुख बनतो. तो माझ्या स्वभाव-धर्माचाही परिणाम असू शकेल. परंतु मोठेपणाच्या व्याख्येत वैयक्तिक मोठेपणा याला काही अर्थ नाही असे मला नेहमी वाटते. समाजाची काही मूल्ये असतात. अधिकारावर असलेल्याला सामान्य माणसे मोठे म्हणतात. पण हे खरे मूल्य नव्हे. खरेपणा त्यात कमी असतो. त्याला भलावण म्हणता येईल. मला वाटते, खरा मोठेपणा हा विचारांचा, प्रगत परिणामांचा असतो. मनुष्याचे मोठेपण हे त्याने केलेल्या आणि नंतर शिल्लक उरलेल्या परिणामांचे असते. मनुष्याचे मोठेपण हे त्याने केलेल्या आणि नंतर शिल्लक उरलेल्या परिणामांच्या मोठेपणाशीच प्रामुख्याने निगडित आहे. मी स्वतः कधी मोठेपणाचा विचार करित नाही. मोठेपणाचा शोध माणसे नंतर घेतात आणि तसाच तो घेतला पाहिजे. नंतर म्हणजे मनुष्य नजरेसमोरून दूर झाल्यानंतर ! तेव्हा त्याचे जे मूल्यमापन होईल ते खरे मोठेपण. समाजासाठी, समाजाचे जीवन बदलण्यासाठी केलेल्या कामात त्याला यश किती आले, त्याने कोणते ध्येय स्वीकारले होते आणि त्यात त्याला किती यश मिळाले, मार्गदर्शक विचार त्याने मागे किती ठेवले या मोठेपणाच्या कसोट्या असल्या पाहिजेत.

कोणतीही परीक्षा असो, ती एक प्रकारची कसोटीच असते. आपले मर्यादित ज्ञान या कसोटीवर पारखून घेण्यात जे यशस्वी होतात त्यांना एक प्रकारची आपल्या गौरवाची व आत्मविश्वासाची प्रचीती येते. आपले जीवन योग्यप्रकारे व्यतीत करता यावे, आणि त्याचबरोबर आपले कुटुंब, समाज, राष्ट्र आणि मानवता यासंबंधीची आपल्यावर पडणारी कर्तव्ये चांगल्या प्रकारे पार पाडता यावीत म्हणून आधुनिक काळात आपल्याला अनेक परीक्षा देऊन आवश्यक ते ज्ञान मिळवावे लागते.

जीवन हीच मुळी एक मोठी परीक्षा असून ती चांगल्या रीतीने उत्तीर्ण होण्यासाठी अतिशय परिश्रम करावे लागतात. आपली जीवननौका योग्य मार्गावर ठेवण्यासाठी सतत जागरूक राहून आपल्या शक्तीचा आपण कार्यक्षमरीत्या पुरेपूर उपयोग केला नाही तर ती प्रवाहामध्ये वाहून जाते आणि आपण प्रवाहपतित बनतो. परिस्थितीवर ज्याला विजय मिळविता येत नाही तो तिचा गुलाम बनतो आणि आपल्या दुर्भाग्याला दोष देत राहतो. म्हणून परीक्षेत यशस्वी होणे अतिशय महत्त्वाचे असते.

56. खालील विधाने वाचा व योग्य तो पर्याय निवडा.

अ. जीवन हीच मुळी एक मोठी परीक्षा आहे.

ब. जीवनपरीक्षा पास होण्यासाठी अतिशय परिश्रम करावे लागतात.

(1) अ बरोबर ब चूक

(2) अ आणि ब दोन्ही बरोबर आहेत

(3) अ आणि ब दोन्ही चूक आहेत

(4) ब बरोबर अ चूक

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

57. आपणांस कोणत्या संबंधीची कर्तव्ये पार पाडावी लागत नाहीत ?

- (1) कुटुंब (2) समाज (3) देशद्रोह (4) मानवता

58. खालील विधाने पहा :

- अ. लोकमताच्या आरशात लेखक मोठेपणाचे प्रतिबिंब पाहतात.
 ब. मोठेपणाच्या प्रतिबिंबामुळे लेखक अंतर्मुख बनतात.
 क. मोठेपणाच्या व्याख्येत वैयक्तिक मोठेपणाला बराच काही अर्थ आहे, असे लेखकांला वाटते.

- (1) फक्त अ बरोबर आहे
 (2) फक्त अ, क बरोबर आहे
 (3) फक्त ब, क बरोबर आहे
 (4) फक्त अ, ब बरोबर आहे

59. पुढील विधाने पहा :

- अ. मनुष्याचे मोठेपण हे त्याने केलेल्या आणि नंतर शिल्लक उरलेल्या परिणामांचे असते.
 ब. मनुष्याचे मोठेपण हे त्याने केलेल्या आणि नंतर शिल्लक उरलेल्या परिणामाच्या मोठेपणाशीच प्रामुख्याने फारकत घेते.

- (1) दोन्ही बरोबर (2) कोणतेही बरोबर नाही
 (3) अ बरोबर ब चूक (4) ब बरोबर अ चूक

60. लेखकांचे विचार खालीलपैकी कोणत्या विचारसरणीशी जुळते मिळते आहेत.

- अ. लेखक स्वतः कधी मोठेपणाचा विचार करीत नाहीत.
 ब. मोठेपणाचा शोध माणसे नजरेसमोर असतानाच घेतात.
 क. मोठेपणाच्या कसोट्या ह्या समाजजीवन यशस्वी करण्यासाठी असाव्यात.

- (1) फक्त अ बरोबर (2) फक्त क बरोबर
 (3) अ, ब, क बरोबर (4) फक्त अ, क बरोबर

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

61. Choose the most appropriate synonym for the underlined word :

These are fictitious reports.

- (1) capricious (2) concocted
(3) genuine (4) fictional
-

62. Choose the most appropriate antonym for the underlined word from the options given below :

He is known for his gregarious nature.

- (1) congenial (2) amiable
(3) straightforward (4) unsociable
-

63. Substitute the underlined term with one of the options given below :

He led the young actress up the garden path.

- (1) took her for a walk in the garden.
(2) got into a romantic entanglement.
(3) deceived her.
(4) treated her as a queen.
-

64. 'Spinster' is _____ .

Complete the sentence.

- (1) an unmarried woman (2) a crooked woman
(3) a childless woman (4) a virgin woman
-

65. These apples are _____ .

Choose the correct alternative to complete the sentence.

- (1) soar (2) sour (3) sore (4) soer
-

66. Fill the blank with the most appropriate of the words given below :

Everybody congratulated him on his _____ achievement.

- (1) momentous (2) momentary
(3) momentive (4) momental
-

67. Fill the blank with the appropriate word.

Should the state _____ news before it goes to print ?

(1) censer	(2) censor
(3) sensor	(4) senser
-

68. The wound started bleeding, so he wound a bandage round it.

The underlined words above respectively rhyme with

(1) crooned and sound	(2) sound and crooned
(3) Both with crooned	(4) Both with sound
-

69. Identify the meaning of the underlined word :

We want an equitable distribution of the resources.

(1) fair	(2) in the same measure
(3) quick	(4) healthy
-

70. Choose the right option for filling in the blank :

We will not be able to _____ so many people in this place.

(1) accomodate	(2) accomodate
(3) accomodate	(4) accommodate
-

71. Identify the kind of sentence given below :

It's not in my capacity to help him.

(1) Simple	(2) Compound
(3) Complex	(4) Compound-Complex
-

72. Identify the underlined term :

This is the reason why I don't like him.

(1) Noun clause	(2) Adjectival Clause
(3) Adverbial Clause	(4) Noun Phrase
-

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

77. Convert the following into indirect speech :

“Let’s go to the cinema,” she said. “Yes, let’s,” I said.

- (1) She said that we should go to the cinema, and I said we should.
  - (2) She advised that we could go to the cinema and I responded affirmatively.
  - (3) She suggested going to the cinema, and I agreed.
  - (4) She suggested that we could go to the cinema, I said yes, let’s.
-

78. Substitute the underlined term with the most suitable word :

Be that as it may, I have decided to make the trip.

- (1) Nevertheless
  - (2) Therefore
  - (3) Although
  - (4) Consequently
-

79. The trade union’s seemingly rightful demand is only a stalking horse to blackmail the management.

Choose the correct meaning of the underlined part.

- (1) trick
  - (2) proposal
  - (3) suggestion
  - (4) pretence
-

80. Arrange the following units into a meaningful sequence :

- a. that he should really have foreseen
- b. although I had warned him to be careful
- c. consequently getting into the difficulties
- d. he continued with his profligate ways

- (1) c, d, b, a
  - (2) b, a, d, c
  - (3) d, b, a, c
  - (4) b, d, c, a
-

81. I have come to know of your hole and corner method of dealing with people.

Identify the correct meaning of the underlined.

- (1) strict
  - (2) servile
  - (3) suspicious
  - (4) secret
-

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

82. In which part of the sentence below does an error lie ?

The judge looked sternly at the prosecutor and issued an unequivocal order

a

b

that the documents be produced immediately.

c

- (1) Only in a   (2) Only in b   (3) Only in c   (4) No error

83. Match the following :

A. Impromptu	I. unable to be changed or improved
B. Insolvent	II. at once without preparation
C. Iconoclast	III. not having enough money to pay debts
D. Incurable	IV. a person who attacks established beliefs or customs

A   B   C   D

- (1) II   IV   III   I
 (2) II   III   IV   I
 (3) III   II   IV   I
 (4) IV   II   III   I

84. I have done this work myself.

Identify the type of underlined pronoun in the above sentence.

- (1) Relative   (2) Reflexive
 (3) Emphatic   (4) Personal

85. In which of the following sentences is future tense expressed ?

- a. The movie begins in a little while.
 b. Would you be kind enough to meet us after the lunch break ?
 c. He is leaving for the UK this winter.
 d. You must take care of your studies.

- (1) Only a and b   (2) Only c and d
 (3) All four   (4) None of the above

90. Punctuate the following to make a meaningful sentence :
he told us she insisted where we could find a good hospital
- (1) He told us, "She insisted where we could find a good hospital."
  - (2) He told us, "She insisted where we could find a good hospital !"
  - (3) He told us she insisted, "Where we could find a good hospital ?"
  - (4) "He told us," she insisted, "where we could find a good hospital."
-

91. If my friend wants it, I shall give it to him.
Identify the mood of the underlined verb.
- (1) Indicative
  - (2) Conditional
  - (3) Imperative
  - (4) Subjunctive
-

92. Which of the given options carries the meaning of the underlined idiom ?
Watch out, he's been cooking the books.
- (1) revealing secrets to others
  - (2) falsifying financial accounts
  - (3) rewriting some material
  - (4) getting books ready for publication
-

93. Which of the given options carries the meaning of the underlined idiom ?
Why are you so down in the mouth today ?
- (1) hungry
  - (2) angry
  - (3) sleepy
  - (4) disheartened
-

94. Which of the given options carries the meaning of the underlined idiom ?
Things started going pear shaped since he took over as boss.
- (1) improving
  - (2) going wrong
  - (3) looking attractive
  - (4) becoming disciplined
-

95. Which of the given options carries the meaning of the underlined idiom ?
He cannot hold a candle to his brother.
- (1) be as good as
  - (2) help
  - (3) be an inspiration for
  - (4) see as well as
-

Read the following passage carefully and answer the questions (96 – 100) given below it :

The forces that generate conditions conducive to crime and riots are stronger in Urban communities than in rural areas. Urban living is more anonymous living. It often releases the individual from community restraints more common in tradition-oriented societies. But more freedom from constraints and controls also provides greater freedom to deviate. And living in the more impersonalized, formally controlled urban society means that regulatory orders of conduct are often directed by distant bureaucrats. The police are strangers executing these prescriptions on an anonymous set of subjects. Minor offences in small town or village are often handled without resort to official police action. As disputable as such action may seem to be, it results in fewer recorded violations of the law compared to the big cities. Although perhaps causing some decision-difficulties for the police in small town, formal and objective law enforcement is not always acceptable to villagers.

Urban areas with mass population, greater wealth, more commercial establishments and more products of our technology also provide more frequent opportunities for theft. Victims are impersonalized, property is insured, consumer goods in more abundance are vividly displayed and are more portable. The crime rate increases despite formal moral education given in schools.

- 96.** According to the passage, all of the following contribute to higher crime rates in urban areas except _____ .
- (1) higher standard of living
  - (2) increasing population
  - (3) urban impersonalized living
  - (4) inadequate police force

97. The author's view of 'Tradition oriented societies' is best expressed by which of the following ?

- (1) They provide less freedom for the individual in many circumstances.
  - (2) They do not have adequate modern technology.
  - (3) They are ruled and controlled by distant bureaucrats.
  - (4) They provide inadequate freedom for personal movement.
-

98. Which of the following statements is true in the context of the passage ?

- (1) Urban crime areas cannot be prevented.
  - (2) Police in urban areas settle minor disputes without official action.
  - (3) Lack of personal contacts increases crimes in urban areas.
  - (4) Small communities have more minor crimes than in urban centres.
-

99. Which of the following statements is **not** true in the context of the passage ?

- (1) There is less freedom in the current society than in a traditional society.
  - (2) Urban areas are thickly populated and commercialized.
  - (3) Moral education imparted in schools is ineffective in checking crime rates.
  - (4) Urban areas provide more opportunities for crime than rural areas do.
-

100. According to the passage, the crime in small town _____ .

- (1) is often dealt with objective law enforcement
  - (2) always causes difficulties for the police authorities
  - (3) leads to an impersonalized style of living
  - (4) is less frequently reported or dealt with officially
-

सूचना - (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (एफ बर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबचे अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षांच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयांगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. “अंगावर काटा उभा रहाणे” या वाक्यप्रचाराचा अर्थ काय ?

(1) अंग शहारणे	(2) रोमांचित होणे
(3) अतिशय भिती वाटणे	(4) बहरून येणे

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर “(3) अतिशय भिती वाटणे” असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर “(3)” होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक “③” हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र.क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK